پروژه استعماری "قرآن مورخان" و تمجید ریاست دانشگاه اهل‌بیت(ع) از آن!

در مراجعاتی که محققین گروه قرآن و حدیث پژوهشگاه مطالعات تقریبی درمورد پروژه استعماری "قرآن مورخان" داشتند، مشاهده گردید که در کمال ناباوری آقای دکتر سعید جازرای در نوشتاری از پروژه «قرآن مورخان» -که اساس آن بر تحریف و ساختگی بودن قرآن کریم است- تمجید کرده است.

در مراجعاتی که محققین گروه قرآن و حدیث پژوهشگاه مطالعات تقریبی درمورد پروژه استعماری "قرآن مورخان" داشتند، مشاهده گردید که در کمال ناباوری آقای دکتر سعید جازرای[۱] در نوشتاری از پروژه «قرآن مورخان» -که اساس آن بر تحریف و ساختگی بودن قرآن کریم است- تمجید کرده است. ریاست دانشگاه بین‌المللی اهل بیت (ع) که باید قطب ترویج بصیرت و اسلام ناب محمدی باشد، نه تنها به انتقاد از پروژه «قرآن مورخان» و سرتیم ویراستاران آن یعنی دکتر محمدعلی امیرمعزی –که مکتب فکری شیعی را بر دو پایه ایران‌گرایی و غلو گرایی استوار می داند-[۲] نپرداخته است، بلکه با به کار بردن عباراتی تمجیدی و تکریمی از این کتاب به بزرگی یاد کرده و آن را کاری ارزشمند دانسته است.

در این نوشتار که از ایشان در پایگاه دانشگاه اهل بیت (ع) و برخی پایگاه های اینترنتی دیگر وجود دارد، آمده است:

«... قرآن مورخین، اثری مهم و علمی در عرصه قرآن‌شناسی به شمار می‌رود که زیر نظر پروفسور محمد علی امیر معزی، استاد برجسته دانشگاه سوربون فرانسه (مدرسه عملی مطالعات عالی) و محقق شیعه شناس و با همکاری گیوم دی (دانشگاه بروکسل) و جمعی از اساتید و محققین بر قرآن جسته غربی، در طول مدتی بیش از پنج سال در فرانسه نگارش یافت و در نوامبر سال جاری در انتشارات سرف پاریس به چاپ رسید.»

«... این اثر مهم، با مدیریت علمی و تلاش‌های ارزنده پروفسور امیر معزی در فضای مطالعاتی – دانشگاهی سکولار فرانسه تدوین گردیده است. این بدان معناست که سیر مطالعاتی در آن فارغ از اندیشه دینی و یا تقابل با دین است. نظام دانشگاهی و تحقیقاتی در فرانسه بر اساس اصل "بی‌طرفی در تحقیق و آموزش" موجب می‌گردد که محققین مسلمان و غیر مسلمان در این کار ارزشمند از بیان آراء خویش به صورت جانبدارانه و یا مخالف نسبت به مذهب و دین خودداری نمایند. البته این نیز به معنی نفی

برداشت‌های درونی نویسندگان از قلم آنان نیست ولی در هر حال این نوع نگاه و سیره تحقیقاتی از ارزش کار نمی کاهد و عظمت و دایره آن برای محققین قطعا آشکار خواهد بود."[۳]

گروه قرآن و حدیث پژوهشگاه مطالعات تقریبی بیش از یکسال است که مجموعه جلسات کارشناسی را برای بررسی و نقد این کتاب آغازکرده است، و با یاری و همراهی اساتید برجسته قرآن پژوه داخل و خارج کشور درصدد تبیین سناریوی حاکم بر این پروژه و نقد عالمانه آن است و براساس وظیفه ذاتی خود در زمینه دفاع از قرآن با ارزش‌ترین میراث مکتوب جهان اسلام متن زیر را در زمینه این پروژه اسلام ستیزانه منتشر می‌سازد.

معرفی اجمالی امیر معزی

محمد علی امیر معزّی در تهران در سال ۱۳۳۴ و در خانواده ای فرهنگی با تمایلات و تعلّقات دینی به دنیا آمد و تحصیلات ابتدایی و متوسطه خود را در این شهر و در مدرسه فرانسوی زبان رازی گذراند. خانواده او ومخصوصا پدرش علاقه به مباحث دینی و الاهیاتی داشت و در چنین فضایی او توجهش به فرهنگ ایران و اسلام به ویژه جنبه های عرفانی و فلسفی این دین جلب شد. درسال آخر دبیرستان بلطف یکی از دوستان خانوادگی برای نخستین بار با هانری کُربن دیدار می کند و او چون علاقه محصّل جوان را به مسائل فلسفی،دینی و عرفانی می بیند او را تشویق به آمدن به فرانسه و ادامه تحصیل در رشته اسلام شناسی در پاریس می کند. امیر معزّی پس از گرفتن دیپلم در سال ۱۹۷۴ وبا موافقت خانواده برای ادامه تحصیل به پاریس می آید و مشغول تحصیل در مدرسه مطالعات عالی (سوربن) می شود. او مدت دوسال به پای درسهای کُربن می رود و به تشویق او به شیعه پژوهی به ویژه بررسی متون اولیه و نخستین آن مشغول می شود. در کنار تحصیل در حوزه اسلام پژوهی شروع به یادگیری زبان عرب در انستیتوی زبان های شرقی کرده و زبان پهلوی، یونانی و لاتین هم کمی می آموزد. کُربن در سال ۱۹۷۶ کلاس های درس خود را تعطیل و دانیل ژیماره جانشین او در مدرسه عالی علوم می شود. امیر معزّی سالها بعد رساله پایان نامه تحصیلی خود را به بررسی چهره (سیمای) امام در متون اولیه شیعه، به راهنمایی دانیل ژیماره و ژان ژولیوه به پایان می رساند و از قضا دفاع از پایان نامه تحصیلی اش در سالن هانری کُربن انجام می گیرد. او در سال ۱۹۸۸ پس از بازنشستگی استادش نخست استادیار و سپس در سال ۱۹۹۴ جانشین استاد خود در همان کرسی هانری کربن می شود.[۴]

دورنمایی از کتاب «قرآن مورخان»

کتاب قرآن مورخان (در ۴ جلد و بیش از ۴۰۰۰ صفحه) حاصل تحقیقات قریب ۳۰ تن از پژوهشگران غربی است که تحت مدیریت «محمّدعلی امیرمعزّی» و «گیوم دی» تدوین و در اواخر سال ۲۰۱۹ در فرانسه منتشر گردید. در نهم اسفند ۱۳۹۹ در نشست حلقه دیدگاه نو، دکتر محمدعلی امیرمعزی این اثر را معرفی و بازنمایی کرد. در این کتاب که با روش تاریخی- انتقادی نگاشته شده است آخرین پژوهش‌های قرآنی مستشرقین در دو قرن اخیر تجمیع گردیده است.

به باور امیرمعزی رویکرد تاریخی - انتقادی که در متون مقدس به کار رفته اختراعی از غرب است. قرن‌ها طول کشید تا این رویکرد در کتاب مقدس پذیرفته شود و در مطالعات عادی یهودیان یا مسیحیان مؤمن تبدیل به هنجار شد. از دیدگاه ایشان جهان اسلام از این رویکرد بهره‌ای نبرده و مدت‌هاست که دانشمندان تلاش می‌کنند تا چنین رویکردی را در مطالعات قرآن وارد کنند.[۵]

بنابر این مجموعه «قرآن مورخان» بستر تاریخی، فکری و دینی و بافتی که قرآن در آن به وجود آمده را هدف قرار داده است. در این روش بر روایات تکیه نمی‌شود و این تکیه نکردن برآمده از اندیشه شکاکانه مستشرقان متقدم به روایات مسلمانان است.[۶]

امیر معزی در قرآن مورخان چه سناریویی را دنبال میکند؟[۷]

سؤال این است که درون‌مایه «قرآن مورخان» چیست؟ به صورت خلاصه، همانطور که جناب امیرمعزی گفته‌اند این اثر بر یک قیاس منطقی استوار است:

مقدمه اول این است که پیامبر اکرم(ص) اساساً رسالتی را که دنبال می‌کرد اعلام آخرالزمان بود. در نظر اینان، سی سوره آخر قرآن و ده‌ها آیه دیگر نشان دهنده همین رسالت و رویکرد پیامبر(ص) است. مقدمه دوم این است که قرآن و پیامبر هر دو به یک فرهنگ یهودی ـ مسیحی(مسیهودی) تعلق دارند که همچنان منتظر موعود هستند. طبیعتاً از قرآنی که در چنین فضایی شکل گرفته انتظار می‌رفته که مسیح موعود را اعلام کند. این مسیح موعود که قرآن در پی اعلام آن است، همان علی(ع) است.

دکتر امیرمعزی به عنوان یکی شیعه‌پژوهان غرب مطرح است اما نتیجه نظریات شیعه‌پژوهانه وی همان نظریه شیعیان غالی است که در طول تاریخ در جامعه شیعه مطرود بود. او اعتقاد دارد تشیع واقعی و

مورد نظر ائمه علیهم السلام همان تشیعی است که در فرهنگ عالمان شیعه از آن به غلو یاد شده است و اگر در بیان ائمه علیهم السلام این تفکر مذمت شده از باب کشف سرّ بوده است نه به خاطر اصل این نظریه. او معتقد است که بالاترین شئون از هر لحاظ نسبت به امام در دیدگاه اسماعیلیه وجود دارد و در معرفی شیعه به کتب اسماعیلیه ارجاع می‌دهد.

یکی از آموزه‌های این تشیع در قرون نخستین اعتقاد به تحریف قرآن است. دکتر امیرمعزی و همکارانشان معتقدند در قرآنی که اختیار ما قرار دارد، تدوینی است که در دوران عبدالملک مروان (از سال ۶۵ تا ۸۶ هجری) رخ داده است. در این بازه زمانی، قرآن بر پایه متون مختلف جمع‌آوری می‌شود و این قرآن فعلی شکل می‌گیرد. در این قرآن نگاه آخرالزمانی برجسته نیست و هدفش این است که نگاه مسیحی ـ یهودی و آخرالزمانی را تحت الشعاع قرار دهد.

محمدعلی امیرمعزی درباره نتایج تحقیقات انجام شده در پروژه «قرآن مورخان» می‌گوید: این تحقیقات ثابت کرده‌اند که آنچه متون اسلامی راجع به پیدایش اسلام و پیدایش قرآن می گویند قابل اعتماد نیستند و باید با عینکی خیلی انتقادی‌تر از آنچه تا این موقع انجام شده به این متون نگاه کرد، ما می‌دانیم در مورد دوره پیدایش اسلام یعنی حیات پیامبر و معاصرینش و در مورد پیدایش قرآن آنچه که متون اسلامی می گویند قابل اعتماد نیست.[۸]

مولفان کتاب قرآن مورخان در صدد اثبات این معنا هستند که متن کنونی قرآن متعلق به اواخر دوره باستان - اندکی پیش از قرون وسطی- بوده و بطور همزمان از مسیحیت و یهودیت بیزانسی(روم شرقی) وساسانی تاثیرپذیرفته است.[۹]از منظر آنها قسمتی از قرآن موجود متاثر از کتب پیشین و بخش عمده اش بعد از پیامبر با حمایت و میل حاکمان تدوین گردیده است . بنابر این قرآن کنونی فاقد وثاقت تاریخی است.

بازخورد انتشار کتاب قرآن مورخان در جهان اسلام

خانم زینب عبد العزیز[۱۰] استاد تمدن فرانسه در دانشگاه قاهره درباره این کتاب میگوید: " این بزرگترین و بزدلانه ترین سیلی فرانسه به قران، اسلام و مسلمانان در سراسر جهان، به ویژه در مصر، کشور الازهر و محققان برجسته اش است. اقای محمد علی امیر معزی، استاد شیعه دانشگاه های فرانسه، و

اقای گیوم دیه، فرانسوی، استاد اسلام شناسی در دانشگاه ازاد بروکسل، تحت عنوان علم و تحقیقات علمی دقیق و صادقانه، و زیر پرچمی به نام مسلمانی که بر این جنایت نظارت داشته اند، صورت پذیرفته است."

همچنین آقای اسامه نبیل[۱۱] درباره کتاب قرآن مورخان چنین میگوید: "در مقدمه این کتاب تصریح گردیده که قرآن کتابی آسمانی نیست، بلکه کتابی تاریخی است که پیامبر اکرم (صلی ا علیه و آله) آن را از پیش خود نوشته است؛ در این کتاب مستشرقی آلمانی و یهودی الاصل در اصل قرآن و سنت نبوی تشکیک کرده است ؛ مجامع سکولار در فرانسه از این کتاب استقبال کردند و آن را اثری عظیم دانستند که قدسیت و حرمت قرآن را رد کرده و در وحی بودنش تشکیک می کند. باید گفت که این کتاب در چارچوب کمپینی مغرضانه انجام می شود که تلاش می کند نسخه ای از اسلام ارائه کند که آن را از اسلامی که مسلمانان کشورهای اسلامی در گذشته و حال می شناسند متمایز کند؛ سارل سان برو مدیر "اندیشکده پژوهش های ژئوسیاسی پاریس" در مقاله اش به دو زبان فرانسوی و عربی گفته است که این اثر عبارت است از منسجم سازی نصوص مقدسه از قرن نهم تا الان است که ظلمی است به اسلام که نصوص قرآن را مقتبس از نصوص یهودیت و مسیحیت دانسته و معتقد است که گردانندگان این پروژه نهایت سعی خود را کرده اند تا این مساله را اثبات کنند که عرب مضمون معنوی قرآن را از بین بردند و آن را تبدیل به یک متن سیاسی، نظامی و امپریالیستی کردند؛ وی در مقابل ادعای اثبات شده در قرآن مورخان مبنی بر وحیانی نبودن و بشری بودن قرآن کریم برخی از مستشرقان که به بشری نبودن قرآن اعتراف کرده اند را نام برده از جمله: (مارسیل بوازار، جاک بیرک، مارتین سمیث، دال ف. إیکلمان، ریچار لازاروس، ف. إی. بیترز، ریچارد بولییه، ریمون فاری و...) وی گفته است که این کتاب اسلام را به جمود متهم کرده است. آقای اسامه نبیل در انتها این پروژه را یک پروژه ایدئولوژیک با نگاهی شیعی دانسته است.

برخی از مبانی مصرح و خطرناک در پروژه قرآن مورخان:

- عدم وثاقت تاریخی قرآن

- منابع اسلامی قابل اعتماد نیست به جهت فتوحات اسلامی که توسط حاکمان اسلامی شده و مورخان به نفع حکومتهای اسلامی این منابع را نوشته اند

- تناقض در قرآن

- قران برگرفته از کتب پیشین است

- عدم تناسب آیات

- بنیانگذار واقعی اسلام به عنوان دین امپراتوری عبدالملک است و اوست که سعی می کند قرآن را [شکل دهد].[۱۲]

- تحریف قران

- قرآن کتاب تاریخی است که در طول دو قرن نوشته شده است

- قرآن یک متن مسئله دار و مسئله انگیز است،[۱۳] سه عامل : الف - جنگهای داخلی بین مسلمین ب- فتوحات ج - پیدایش امپراطوری عرب ، علت مسئله انگیز بودن قرآن می باشد.[۱۴]

- دو عنوان قران صامت و قرآن ناطق در تشیع نشانه ای بر تحریف قرآن در نزد شیعیان نخستین است.[۱۵]

- اخبار از آخرالزمان و معرفی علی به عنوان مسیح موعود اصلی ترین رسالت پیامبر.[۱۶]

- انذار پیامبر در باره پایان جهان کاری جز دعوت مردمش به سوی هدایتگری مسیحایش – که علی است – نداشته است.[۱۷]

- از آنجا که پیشگویی پیامبر در فرارسیدن قریب الوقوع آخرالزمان و علی به عنوان مسیح موعود تحقق نیافت و هر دو بعد از مدتی از دنیا رفتند تغییرات جدی در قرآن توسط حاکمان بعدی اموی خاصه عبدالملک بن مروان صورت گرفت از جمله آنکه بعد آخرالزمانی که اصلی ترین رسالت پیامبر بود کمرنگ گردید.[۱۸]

پروژه قرآن مورخان در گروه قرآن و حدیث پژوهشگاه مطالعات تقریبی

از آنجا که یکی از نتایج قطعی کتاب قرآن مورخان (در برابر کتاب مومنان) نفی یا تشکیک در وحیانی

بودن قرآن موجود و هویت زدائی از اسلام و مسلمانان است و از طرفی تدوین کنندگان و حامیان مالی و رسانه ای این اثر با تبلیغات گسترده در سطح جهان در صددند این مجموعه را به عنوان یکی از مراجع اصلی در شناخت قرآن معرفی نمایند؛ گروه قرآن و حدیث پژوهشگاه مطالعات تقریبی، با هدف شناخت تحلیلی محتوای کتاب قران مورخان و نقد و بررسی آن از طریق اندیشمندان اسلامی در جهان اسلام اقدام به این انجام این پروژه نموده است.

منبع: گروه قرآن و حدیث پژوهشگاه مطالعات تقریبی

پی نوشت ها:

[۱] . فارغ التحصیل مقطع دکترای رشته ادیان از دانشگاه سوربون فرانسه و عضو لابراتوار مطالعات دین مدرسه عملی مطالعات عالی سوربون: https://www.andishvaran.saeedjazari/fa/scholarmainpage.html

[۲] . هادی منش ابوالفضل،یارانی محمدرضا ، ۱۳۹۷، مقاله "مکتب شیعی امامان (علیهم السلام) در دو سوی ایران گرایی ضد عربی و غلوگرایی از دیدگاه امیرمعزی"، نشریه: شیعه شناسی، دوره:۱۶ ، شماره:۳ (پیاپی ۶۳)، صفحات :۹۰-۶۳.

[۳]. پایگاه اینترنتی دانشگاه بین المللی اهل بیت (ع): https://www.bayt-ul-ahl.ir

[۴]. محسن متقی، ۱۳۹۹، پایگاه نقد دینی: www.naqdedini.org

[۵]رک به مقاله قرآن به مثابه سندی تاریخی در مقابل کتاب مقدس ص ۲۴۸، مجله نقد و بررسی کتاب آینه پژوهش شماره ۱۸۴،سال ۱۳۹۹

[۶]رک به مقاله : قرآن به مثابه یک سند تاریخی در مقابل کتاب مقدس.

[۷] . دکتر حمیدرضا شریعتمداری، کرسی آزاداندیشی با عنوان «نقد نظریه تحریف قرآن از دیدگاه دکتر محمد علی امیر معزی»، ۱۹/۴/۱۴۰۲ ، پژوهشگاه مطالعات تقریبی.

[۸] رک به: چهل ویکمین نشست مجازی با عنوان مطالعاتی تازه درباب ریشه های اسلام و قرآن در « حلقه دیدگاه نو » ، نهم اسفند ۱۳۹۹ ،

[۹]. مقاله دورنمایی از قرآن مورخان ص ۱۴۲ مجله گزارش میراث ، شماره ۸۷-۸۶- بهار تابستان ۱۳۹۸.

[۱۰]. استاد تمدن فرانسه در دانشگاه قاهره و صاحب جدیدترین ترجمه فرانسوی قرآن در مصر است.

[۱۱]. مدیر سابق مرکز رصد الأزهر.

[۱۲]. رک به سخنان امیر معزی در چهل و یکمین نشست مجازی در حلقه دیدگاه نو.

[۱۳]رک به : سخنان امیر معزی در چهل و یکمین نشست مجازی در حلقه دیدگاه نو.

[۱۴]. همان.

[۱۵]. امیر معزی، مقاله "تشیع و قرآن"، (مقاله بیستم جلد اول قرآن مورخان ترجمه شده توسط شاگردان ایشان)، ص ۱۱.

[۱۶]. همان، ص ۲۸.

[۱۷]. همان، ص ۴۰.

[۱۸]. همان، ص ۴۰ و ۴۵.

یادآور می شود، انتشار این مطلب از سوی رسانه رسمی مجمع جهانی تقریب مذاهب به معنای تأیید یا عدم تأیید آن نیست و این فضا در سایت مجمع وجود دارد تا پاسخ حجّت الاسلام والمسلمین سعید جازاری معموئی را نیز منتشر نماید.